

РЕШЕНИЕ

№ 344

гр. София, 27.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 2-РИ ГРАЖДАНСКИ, в публично заседание на шести март през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Иво Дачев

Членове: Мария Георгиева
Асен Воденичаров

при участието на секретаря Красимира Г. Георгиева
като разгледа докладваното от Асен Воденичаров Въззивно гражданско дело
№ 20231000502283 по описа за 2023 година

Производството е по чл. 258 и сл. ГПК.

С решение № 260392 от 28.02.2023 год., постановено по гр.д.№ 4355/2019 год. по описа на Софийски градски съд, I-21 състав е уважен предявен от Н. П. А., А. П. А., Н. И. С. и К. И. Г. против Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. иск с правно основание чл.42, б. “б” от ЗН, като е прогласено за нищожно саморъчно завещание с вписана дата 16.07.2018 г., депозирано при нотариус А. Л. на 16.07.2018 г., рег. в АВп с вх. № 603 от 18.07.2018 г., обявено при нотариус А. Л. на 04.09.2018 г., рег. в АВп с вх. № 781 от 05.09.2018 г., съставено от името на И. К. Г., починал на ***** г., като с решението са разпределени и разноските в производството.

С определение № 263676 от 09.06.2023 год. по същото дело в производство по чл.248 от ГПК съдът е оставил без уважение молбата на ответниците Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. за изменение на постановеното решение в частта за разноските досежно присъдените в тяхна тежест разноси.

Решението е обжалвано от ответниците Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. с пространни доводи за неправилност и незаконосъобразност. Твърди се, че съдът неправилно е преценил предявените иски за процесуално допустими, считайки направените от ответната страна оспорвания и възражения за неоснователни. Поддържат липса на родствена връзка между завещателя и ищите, твърдящи, че са негови наследници и поради това, което прави исковите недопустими. Оспорват също така изводите на съда с които е прието, че

саморъчното завещание не е написано и подписано от лицето от което изхожда, като в тази насока по делото са приети съдебно-почеркови експертизи. Молят за отмяна на решението и постановяване на ново, с което искове да бъдат отхвърлени. Претендират разноските по делото.

Въззиваемите Н. П. А., А. П. А., Н. И. С. и К. И. Г. оспорват наведените по жалбата доводи, като неоснователни. Твърдят, че първоинстанционният съд е изследвал задълбочено ангажираните от страните доказателства и е достигнал до правилни изводи, дали основание за обявяване на завещанието за нищожно. Молят за потвърждаване на решението, като претендират разноски.

Подадена е и частна жалба от Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. срещу определението на съда, постановено в производството по чл.248 от ГПК, в която се твърди, че същото е неправилно, тъй като присъдените на ищеца А. разноски са завишени, а останалите ищци изобщо нямат права на разноски, поради липса на доказателства за извършени такива.

Въззиваемите страни по частната жалба оспорват същата и молят съда да я остави без уважение.

Жалбата е подадена в срока по чл.259, ал.1 от ГПК срещу подлежащ на обжалване съдебен акт от страни в производството, имащи право на жалба, поради което е процесуално допустима.

Софийският апелативен съд, след като обсъди доводите на страните и доказателствата по делото намира следното:

Пред първоинстанционният съд с исквата молба от Н. П. А., А. П. А., Н. И. С. и К. И. Г. против Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. са предявени обективно и субективно съединени искове при условията на евентуалност, както следва: 1/ с правно основание чл.42, ал.1, б.“б“ от ЗН, вр. чл.25, ал.1 от ЗН и 2/ по чл. чл.43, ал.1, б.“а“ от ЗН за прогласяване на нищожно, евентуално за унищожаемо, саморъчно завещание с вписана дата 16.07.2018 г., депозирано при нотариус А. Л. на 16.07.2018 г., рег. в АВп с вх. № 603 от 18.07.2018 г., обявено при нотариус А. Л. на 04.09.2018 г., рег. в АВп с вх. № 781 от 05.09.2018 г., съставено от името на И. К. Г., починал на ***** г.

Твърди се, че ищите са наследници по закон на по ¼ идеална част за всеки от тях, от наследството на И. К. Г.. Поддържат, че четири дни преди смъртта му, на 18.07.2018 г. при нотариус А. Л. било депозирано саморъчно завещание от името на наследодателя им, обявено на 04.09.2018 г., вписано в АВп с вх. № 781/05.09.2018 г., което завещание е неавтентичен документ, не било в необходимата форма и не било подписано от наследодателя И. Г.. Освен това се твърди, че към момента, в който завещанието било предявено, наследодателят бил в тежко психофизическо състояние в резултат на напредналата му неизлечима болест и приеманите от него медикаменти, поради което не могъл да разбира и ръководи действията си. На основание изложеното в обстоятелствената част на исквите молби, ищите правят искания до съда да прогласи нищожността на саморъчно завещание от 18.07.2018 г., поради неспазване правилата на чл. 25 ал. 1 от ЗН за

написване изцяло от завещателя и липса на изискуеми по закон реквизити, а евентуално - съда да постанови унищожаване на завещанието, поради неспособност на завещателя да завещава.

Ответниците Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. легитимацията на ищите по предявените искове, като твърдят, че не са роднини по съребрена линия на завещателя. По същество оспорват твърденията за неавтентичност на документа и съдържащото се в него завещателно разпореждане. Оспорват твърденията за неспособност на наследодателя за валидни волеизявления за завещателни разпореждания с имуществото си.

Софийският апелативен съд, в изпълнение на правомощията си по чл. 269 от ГПК, намира решението в обжалваната част за валидно и допустимо. Доколкото първия формулиран в жалбата правен въпрос е свързан с редовността на исковата молба и оттам с допустимостта на постановеното решение, то при извършената служебна проверка въззивния съд приема следното:

Между процесуалноправната легитимация и материалноправната легитимация няма съвпадение. Първата следва от правното твърдение на ищеца и в този смисъл проверявайки дали искът е предявен от и срещу надлежна страна съдът трябва да изхожда от правото, което се претендира или отрича с исковата молба. Ето защо надлежен ищец в настоящия случай по иска с правно основание чл.42, ал.1, б.„б“ от ЗН, вр. чл.25, ал.1 от ЗН е този който твърди е родство и съответно наследяване по закон на наследодателя И. К. Г..

Съответствието между процесуалноправната легитимация и материалноправната легитимация е въпрос по съществува на спора, който съдът изследва с решението си. Т.е. той обоснова основателността на иска, но не е неговата допустимост. По очертания от оплакванията в жалбите предмет на въззивен контрол, свеждащ се наличието на материалноправна легитимация на ищите, в качеството им на наследници на И. К. Г. и действителността на завещанието на посоченото основание, намира следното:

Не е формиран спор пред въззивния съд относно това, че е депозирано от И. К. Г. на саморъчно завещание на 18.07.2018 г. при нотариус А. Л., както и неговото обявяване на 04.09.2018 г., и вписване в АВп с вх. № 781/05.09.2018 г.

Спорен въпрос по делото дали ищите имат качеството на роднини по съребрена линия, т.е. са наследници по закон на наследодателя си И. К. Г.. Твърденията са, че наследодателката на ищите А. П. А. и Н. П. А. – С. К. А. е еднокръвна сестра на наследодателя И. К. Г., а наследодателят на ищите Н. И. С. и К. И. С. – И. К. И. е едноутробен брат на наследодателя И. К. Г., които твърдения се оспорват от ответниците. За да бъде даден отговор на този въпрос, съдът след внимателен и цялостен анализ на събраните по делото многобройни писмени доказателства, приема следното:

По отношение произхода на С. К. А.:

Видно е от Акт за раждане № 1-II от 02.01.1931 г., че С. К. А., с рождена фамилия И., е родена на ***** г. от майка Т. П. Г., по мъж К. И., като съдът приема, че лицето, вписано като майка с имена Т. П. Г. е индентично с името Т. П. Г.. Като баща на детето е вписано

лице с имена К. И. Г., което съдът приема за идентично с лицето К. И. И., тъй като е видно от направената отметка, че майката Т. П. Г. е „по мъж К. И.“, така и от дадените бащино и фамилно име на детето – С. К. И.. Отделно от това, произходът ѝ не се опровергава от извлечението от регистрите на населението за ул. „****“ № 6 от 1947 г., където К. И. И. е отбелязан като домакин, И. К. И. – съпруга и С. К. И. – дъщеря. Очевидно е, че втората съпруга на К. И. И., с която той е сключил брак през 1940 г., не е рождена майка на С. К. И.. Даже и да бъде прието, което обстоятелство обаче не е доказано, че С. К. И. е била осиновена от втората съпруга на К. И., на която е вписана като дъщеря в акт за женитба № 2387 от 04.05.1948 г., това обстоятелство не променя отношенията ѝ с нейната майка по рождение Т. П. Г.. Това е така, тъй като съгласно чл.49 от Закона за извънбрачните дена и осиновяването /отм. 1949 г./, осиновеният запазва всичките си права и длъжности спрямо семейството, към което принадлежи по рождение. Това законодателно разрешение е възприето и в чл.81 ал.3 /отм./ от Закона за лицата и семейството и не се дерогира със Семейния кодекс от 1968 г. – чл.105 от ПЗР на СК се отнасят до заварени висящи производства по осиновяване, а не за приключили такива. Изложеното дава основание на въззивния съд да прием, че Т. П. Г. е рождена майка на С. К. А..

По отношение произхода на И. К. И.:

Относно произхода му по делото е представен документ, именуван в началото на текста „акт за раждане на И. К. И.“, съставен на ***** г., със съставител К. Ц. – помощник кмет и длъжностно лице по гражданското състояние на трето районно кметство при Софийската община. Удостоверява се в документа, че в кметството се е явил К. И. И. и е обявил раждане на едно дете от мъжки пол, като заявил, че се е родило в неговото жилище на ***** г. „от него и съпругата му В. И.“.

Неоснователни са доводите на ответниците, досежно липсата на роднинска връзка между Т. Г. и И. И., поради удостовереното, позовавайки се на чл.53 от Закона за лицата /отм./, тъй като съгласно тази разпоредба, с акт за раждане се доказва само законното произхождение на детето. По смисъла на отменения Закон за лицата, законно произхождение на детето е произхождение на детето от бащата. В този смисъл е разпоредбата и на чл.55 от Закона за лицата /отм./, според който предпоставките за ползването от звание „законно дете“ са ползването от детето на името на бащата и приемането и грижата на бащата като за свое дете. В този смисъл се употребява изразът „законно произхождение на детето“ и в чл.46 и чл.52 от същия закон. Следователно актът за раждане е задължителен способ за установяване на произхождението на детето от бащата. Произходът на детето от майката може да се установи с всички доказателствени средства. На следващо място, актът за раждане, който установява произхода, следва да бъде вписан в книгите за гражданско състояние, но върху представения акт за раждане такова вписване не е отбелязано. В горния ляв ъгъл на документа е отбелязано единствено число „737“ без пояснения какво означава. При липса на данни за надлежно вписване в регистрите за гражданското състояние на представения акт за раждане, не съществува пречка произходът на И. К. И. от майката да се установи с всички доказателствени средства, допустими по действащия процесуален закон.

В тази връзка е представено по делото и свидетелство за свето кръщение от 31 януари 1926 г., което удостоверява приемане на свето кръщение от дете от мъжки пол с кръщелно име И., родено на ***** г., в което свидетелство са отбелязани като родители К. И. И. и законната му съпруга Т. П. Г.. Следва да бъде посочено, че свидетелството за свето кръщение е документ, издаден от свещеник в Българската екзархия, удостоверяващ приемане от лице на православно вероизповедание, като по време на неговото издаване – 31.01.1926 г., Царство България е било подчинено на Светия Синод на Българската Църква, съгласно чл.39 от Търновската Конституция и чл.1 от Екзархийския устав. Този документ сам по себе си не удостоверява произхода на И. К. И., но удостоверява неговото явяване с лицата К. И. И. и законната му съпруга Т. П. Г., както и тяхното изявление пред свещеника, че са родители на това лице. Самият свещеник не е компетентен да удостовери произхода на лицето, приело свето кръщение, но е компетентен да удостовери изявлението на лицата, които са го довели за кръщение, че са негови „православни родители“.

Наличието на неправилно отразяване имената на майката в представения акт за раждане от ***** г. се установява и от съпоставката му с други доказателства по делото. В нито един от останалите документи, удостоверяващи произхода на И. К. И. и брачните отношения между неговите родители, не се сочи като негов родител лицето В. И.. Съпружеските отношения между К. И. И. и Т. П. /П./ Г. се установяват от свидетелство за венчание № 35 от 28 декември 1924 г.. отделно от това, в представеното по делото извлечение от регистъра на населението за адрес в гр. *** ул. „****“ № 6 като лица в едно домакинство са вписани К. И. И. – „глава“, Т. К. И. – „съпруга“, И. К. И., роден на ***** г. – „син“, и С. К. И., родена на ***** г. – „дъщеря“. Изложеното мотивира съда да приеме, че в акта за раждане на И. К. И. от ***** г. е била допусната грешка при изписването на имената на майката. Косвено това се установява и от съдържанието на акта за женитба № 725 от 05.03.1940 г., удостоверяващ повторна женитба на К. И. И. с И. З. Н., в който документ като майка на К. И. е вписана В. И. И.. Съвпадението на имената на майката на К. И. и имената, отбелязани в акта за раждане от ***** г. води до извода, че при съставяне на акта за раждане, като негова майка погрешно е била вписана В. И., която е майка на К. И. и баба на новороденото дете И. К. И.. Въз основа на това въззивния съд приема, че Т. П. Г. е майка на И. К. И..

По отношение произхода на И. К. Г.:

Видно е от акт за раждане № 27 от 03.01.1943 г., че на ***** г. се е родило незаконно, според тогавашната правна уредба, дете от мъжки пол, от майка Т. П. Г. и баща неизвестен, на което според правилото на чл.145 от действалия към тази дата Закон за лицата, е дадено име И. Т. П.. Върху същия акт за раждане има бележка, според която с нотариална декларация от 24.10.1949 г. подписаният К. Г. декларира, че роденото на ***** г. дете на име И. Т. П., родено извънбрачно от майка Т. П., е негово дете, родено от извънбрачното му съжителство с майката, на което декларатор бил бащата, като „следва да се запише като дете мое законно и да носи моето име за баща“. Обстоятелствата от съдържанието на декларацията, вписани като бележка към акта за раждане, косвено се установяват от

мотивите на решение № 707 от 14.12.1938 г. на Епархийския духовен съд по бракоразводно дело № 321/38 г. между К. Ив. И. и Т. П. Г., където едно от фактическите основания за разтрогване на брака между съпрузите са били интимни отношения между Т. П. Г. и „д-р К. Г.“, отбелязан в мотивите на въззивното решение на Светия синод като „лекаря Г.“. С тази декларация от 24.10.1949 г., отбелязана в регистъра на 28.10.1949 г., по реда на чл.67, ал.1 /отм./ от Закона за лицата и семейството, К. И. Г. е извършил припознаване на детето на Т. П. Г. – И. Т. П., като съгласно чл. 6 /отм./ от Закона за лицата и семейството, след припознаването И. Т. П. е бил вписан като И. К. Г.. Въз основа на това въззивния съд приема, че Т. П. Г. е майка на И. К. Г..

Всичко изложено мотивира настоящия състав да приеме, че И. К. И. и С. К. А. са едноутробен брат и едноутробна сестра на наследодателя И. К. Г. и следователно ишците, като деца на едноутробни брат и сестра на И. К. Г. са негови наследници по закон, по силата на заместването, на основание чл.10, ал.2, вр. чл.8, ал.1 от ЗН.

По иска с правно основание чл.42, б. "б." от ЗН, във вр. с чл.25, ал.1 от ЗН:

Съгласно разпоредбата на чл.25, ал.1 от ЗН, саморъчното завещание трябва да бъде изцяло написано ръкописно от самия завещател, да съдържа означение на датата, когато е съставено, и да е подписано от него. Подписът трябва да бъде поставен след завещателните разпореждания. Липсата на който и да е от посочените реквизити води до нищожност на завещателното разпореждане. Съгласно константната съдебна практика на ВКС, при оспорване на саморъчно завещание тежестта на доказване на изискванията за неговата действителност пада върху страната, която се ползва от него - в случая ответниците, които следва да установят неговата автентичност и то по нетърпящ съмнение начин, т.е. чрез пълно и пряко доказване.

Настоящият състав намира, че такова доказване в конкретната хипотеза не е налице. Пред първоинстанционният съд са приети единична и две тройни съдебно-почеркови експертизи за установяване авторството на писмения документ и автентичността на подписа на наследодателя. Така от заключението на първоначалната експертиза, изготвена от вещото лице Д., която съдът кредитира като обективно дадена се установява, че текстът на документа не е изпълнен от И. К. Г. и подписа на втора страница не е положен от това лице. Установява се, че ръкописният текст и подписите са положени от друго лице със стремеж към имитация.

Неоснователни са доводите на ответниците, досежно използваните от вещото лице сравнителни образци и по-конкретно – тяхната автентичност. Това е така, тъй като експертът е използвал като сравнителен материал образци от почерк и подпис, съдържащи се в СДВР – отдел „Документи за самоличност“ и в съдебни производства, водени в СРС, СГС и ВКС, както и образците от подписите, представения към делото инвестиционен проект, за чието авторство не съществува съмнение. В проведеното съдебно заседание вещото лице заявява, че е ползвал сравнителен материал в по-голям обем по години, за да проследи писмено-двигателния навик на лицето, а при напреднала възраст да установи има ли възрастови изменения върху почерка.

При оспорване на експертизата от страна на ответниците е прието заключение на изготвена тройна съдебно-почеркова експертиза, изготвена от вещите лица Л., М. и Д., което съдът кредитира, като обективно дадено и съобразено с представения по делото доказателствен материал и от което се установява, че текстът на саморъчното завещание не е изпълнен от И. К. Г., а подписът на втора страница на завещанието и подписът под ръкописния текст „16.07.2018 г.“ не са положени от това лице.

Съдът приема за неоснователни доводите на ответната страна, досежно липсата на компетентност при вещите лица, доколкото се твърди, че вещото лице Л. не е имал качеството на вещо лице, поради невписването му в списъка на вещите лица, а Д. е посочена като юрист в списъка на вещите лица. Невключването на едно от вещите лица, в списъка на вещите лица по време на изготвяне на експертизата, не е основание да се приеме, че вещото лице е некомпетентен и не притежава необходимите специални знания и подготовка. Вещо лице не се „създава“ с включването му в списъка на вещите лица по чл. 396 ал. 1 ЗСВ, а с придобиването на съответните знания, специализация, професионална подготовка и опит. Правомощие на съда е при необходимост да назначи вещо лице, което не е в списъка на вещите лица, съгласно чл.396, ал.2 от ЗСВ. Още повече, че в конкретния случай, при изготвяне и изслушване на експертизата вещото лице Л. е направил искане за включването му в списъка на вещите лица и от 2021 г. е в списъка на вещите лица при СГС. На следващо място, вещото лице Д. е вписано в списъка на вещите лица като експерт-криминалист. Посочването на нейното юридическо образование не е обстоятелство, което изключва нейната компетентност като експерт-криминалист. Неоснователни са и доводите за неизвършване на оглед на документа от трите вещи лица, тъй като такъв оглед е извършен от вещото лице Л. и при него са направени необходимите фотоснимки, по които впоследствие е било извършено криминалистическото изследване на почерка.

В нарушение на разпоредбата на чл.201 от ГПК /установяващи основанията за допускане на допълнително или повторно заключение, които очевидно в случая не са налице/ първоинстанционният съд е допуснал нова тройна съдебно - почеркова експертиза, изготвена от вещите лица Ц., Х. и А., които в проведеното на 31.10.2022 год. открито съдебно заседание заявяват, че не могат да кажат със сигурност, че И. К. Г. е изпълнил ръкописния текст на оспореното саморъчно завещание.

Настоящия състав, както бе посочено кредитира единичната и първоначалната тройна експертиза, където е установено, че ръкописния текст и подписите на втора страница на завещанието не са положени от наследодателя И. К. Г.. Изпълнението на текста на завещанието от лице, различно от завещателя и полагането на подписи върху завещанието от лице, различно от него обуславя извод за нищожност на направеното завещателно разпореждане, поради неспазване на формата, предвидена в чл.25, ал.1 от ЗН. Изложеното мотивира настоящия състав да приеме за основателен предявеният иск с правно основание чл.42, б. „б“ от ЗН.

Поради съвпадане на правните изводи на двете инстанции решението на Софийския градски

съд в обжалваната част следва да бъде потвърдено.

По частната жалба срещу определението по чл.248 от ГПК съдът приема следното:

Определението е законосъобразно.

С постановеното първоинстанционно решение съд съдът е уважил исковата претенция по предявения главен иск с правно основание чл.42, б. „б“ от ЗН, като съобразно изхода на спора и представените разходни документи е осъдил ответниците Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. да заплатят на ищец Н. П. А. по 1 320 лева всеки от тях, а на всеки от останалите ищци А. П. А., Н. И. С. и К. И. Г. – по 1 000.33 всеки ответник. Така присъдените суми са съобразени с чл.7, ал.2 от Наредба № 1 от 9 юли 2004 год. за минималните размери на адвокатските възнаграждения на база предявен материален интерес и степен на уважаване на иска. Не е налице прекомерност на заплатените адвокатски възнаграждение, с оглед правната и фактическа сложност на делото, проведените множество съдебни заседания и събирането на изключително обемен доказателствен материал. В този смисъл, като е отхвърлил молбата на ответната страна в производството по чл.248 от ГПК, съдът е постановил правилен съдебен акт, който следва да бъде потвърден.

С оглед изхода на делото пред настоящата въззивна инстанция ишците следва да бъдат осъдени да заплатят на ответника Н. П. А. разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 3 500 лева, а на останалите ответници – по 2 500 лева на всеки от тях, съгласно представени списъци по чл.80 от ГПК.

По изложените съображения, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 260392 от 28.02.2023 год., постановено по гр.д.№ 4355/2019 год. по описа на Софийски градски съд, I-21 състав.

ПОТВЪРЖДАВА определение № 263676 от 09.06.2023 год., постановено по гр.д.№ 4355/2019 год. по описа на Софийски градски съд, I-21 състав в производство по чл.248 от ГПК.

ОСЪЖДА Й. П. Д. – Д., Р. Д. л. и Б. Н. К. да заплатят на Н. П. А. сумата от 3 500 лева, а на А. П. А., Н. И. С. и К. И. Г. – по 2 500 лева на всеки от тях, представляващи разноски пред въззивния съд.

Решението може да се обжалва при условията на чл. 280 от ГПК с касационна жалба в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____